

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

GAZETA "IEȘE ÎN FIECARE ZI."

ANULU L.

ANUNȚIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe unu 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

Scrierile nefrancoate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se retrămit.

N° 112.

Vineri, Sâmbătă 23 Maiu (4 Iunie).

1887.

Brașov, 22 Maiu 1887.

În fine, după o crasă ministerială care a durat două săptămâni, Franca a ajuns să aibă un cabinet. Caracteristica cea mai de frunte a acestui cabinet este, că lipsesc din el generalul Boulanger.

Scim că căderea ministerului Goblet a fost provocată de comisiunea bugetară, care a propus să se facă cele mai mari economii pentru restabilirea echilibrului în finanțele statului. Președintele acestei comisii, d-l Rouvier, este aș ministru președinte și totodată ministru de finanțe, ceea ce vrea să dică, că majoritatea parlamentului este hotărâtă să îmbrățișeze sistemul de economii propus de Rouvier.

Nu se poate nega, că cestiunea de economisare formeză astăzi un obiect principal de îngrijire a factorilor conducători ai Franciei. Această dovadă este și împrejurarea, că în noul cabinet găsim cu un post ministerial mai puțin. În fond însă s'a tractat în decursul întregii crize ministeriale de aceea, ca să se ia Germaniei, prin retragerea generalului Boulanger, ori-ce pretext de a începe certa cu Franca.

Este clar, că Boulanger s'a retras numai pentru ca mâne-poimâne, când împrejurările se vor schimba, să vină sărăsi la cârma ministerului de război, și sărăsi este clar, că noul ministru de război, generalul Ferron, nu poate călca decât pe urmele antecesorului său. Acesta o indică însuși generalul Boulanger în ordinul de zi cu care anunță armatei retragerea sa. După ce mulțamește armatei pentru sprijinul ce i l'a dat în împlinirea misiunii sale patriotice, de a indica mijloacele de apărare ale țării la un nivel încă neatins până acum, generalul dică: „Veți fi sub ordinea succesorului meu, ceea ce ați fost și sub ordinea mele.”

Dér și demonstrațiile entusiaste ne mai pomenite din totă țera și din Paris, făcute din incidentul retragerii generalului Boulanger, sunt o dovadă că, deși generalul s'a dus din cabinet, spiritul lui va domina și de aci înainte lucrările de apărare ale Franciei. Se asigură că, de când există republica, nu s'a făcut o demonstrație atât de grandioasă ca în ziua de 31 Maiu n., cu ocazia festivității militare arangiate pentru ajutorarea nenorocitelor victime ale incendiului dela opera comică. Deși prefectura poliției luase toate măsurile spre a împedea manifestațiile în favoarea lui Boulanger — negreșit că mai mult din îngrijirea de a nu face sânge rău în afară — și cu toate că generalul Boulanger se duse din Paris, ca să evite ori ce demonstrație, mulțimea, adunată cu decile de mii pe strade și înainte operei celei mari din fața cercului militar, a izbucnit în strigăte nesfârșite de „Trăiescă Boulanger, trăiescă armata!” Fiecare trăsura ce sosea la cercul militar era primită cu strigătul: „Boulanger!” S'au auzit și strigăte care cereau demisiunea noului ministru; a succedat însă de a feri, ca demonstrații să repeteze strigătele și înaintarea ambasadei germane.

În fine veni noul ministru de război însuși să constate, că în ordinul său către armată, prin care anunță venirea sa la ministeriu, și intențunea sa este să meargă înainte pe cărarea apucată, pe cărarea progresului în dezvoltarea forțelor armate ale Franciei. Ordinul se sfârșesc cu următoarele cuvinte foarte semnificative: „Ca și antecesorii mei, voi urmări neobosit reforma armatei noastre și fiacare zi va fi dedicată mării puterilor de apărare ale armatei și ale republicei.”

Germania poate fi liniștită, decât liniștire se poate numi, că nu mai este în fruntea resortului de război al Franciei generalul Boulanger.

Dér ceea ce ar fi dorit, poate, să se ntemple, ca Franca să încépe cu economiile și în armată, nu numai că nu s'a întemplat, dér noul ministru de război asigură, că fie-care zi va fi folosită pentru întărirea armatei franceze.

În asemeni împrejurări nu se poate aștepta nici dela noul ministru francesu o îmbunătățire esențială a relațiilor dintre Germania și Franca, deși noul cabinet, după majoritatea membrilor ce-lu compun, se poate numi oportunist. Cu toate acestea se susține, că de aci încolo nu mai este așa mare temere ca înainte de o ruptură între Franca și Germania. Cât timp va dura și acest „armistițiu” nu se poate ști.

Deocamdată vedem, că stânga și estrema stângă din camera francesă au atacat fără cruțare noul cabinet chiar în ziua prezentării sale și p'aci p'aci era să reușescă a'i da un vot de blamă noului cabinet Rouvier, decât vro câțiva republicani moderați din stânga și monarhiștii din dreapta tot n'ar fi votat în favoarea ministerului pentru trecerea simplă la ordinea zilei.

Împrejurarea, că cei din dreapta au susținut cabinetul Rouvier, nu-i pre servește acestuia ca recomandare în fața republicanilor. Dér unii cred, că acesta este un semn, că republica se întărește și că și monarhiștii vedă că trebuie să sprijinescă un ministru conservativ republican.

Ar fi de dorit în interesul Franciei, ca lucrurile să ajungă în interiorul ei la o stabilitate mai mare; dér nu credem, că acesta se va pute ajunge pe deplin înainte de a se răi Franca cu Germania.

SCRILE ZILEI.

Am comunicat în Nr. 108 alu fôiei noastre, că din Tohanul vechiu 180 indiviți se găsesc să emigreze în România din cauza miseriei și greutăților mari, pe care nu le mai pot suporta. În privința aceasta ni se comunică astăzi, că acei 180 indiviți au trecut deja în România și pe lângă ei a trecut de atunci aproape altă sută, așa că numărul emigraților în România din Tohanul vechiu și nou dela anul nou și până acum face 274. Emigrările continuă din zi în zi în dimensiuni mai mari.

Ministrul de agricultură, industrie și comerț a scris pentru anul 1887 șese premii de 1000, 800, 500, 400, 200 și 100 franci în aur pentru împădurirea acelor locuri plesugate, unde se simte trebuința de întărirea pământului pentru a împedea surparea munților, căderea de stânci, pustiirea prin vifore și apă, precum și împrăscierea nisipului mărunt. Împădurirea trebuie să conțină un teritoriu de cel puțin 25 jugere și să nu fiă făcută pe spesele statului. La ultimele trei premii însă se poate concura și numai cu 10 jugere împădurite. Premiile se vor împărți în 1892, după ce adică se va pute constata, că împădurirea în adevăr a succedut. Două din trei părți ale premiilor sunt ale aceluia, care a purtat și peșele împăduririi, una din trei părți însă o primește forestierul, care a condus lucrările. Concurenții au a-și trimite cererile lor până la finea lui Iulie, decât împădurirea s'a început în primăvera aceasta, ér decât împădurirea se va începe la toamnă, terminul e 25 Decembrie. Cererile sunt a se trimite ministerului r. u. de agricultură, industrie și comerț în Budapesta.

Comanda școlii de cadeti de infanterie din Sibiu anunță că cu începutul anului școlastic 1887—8, 18 Septembrie n., se vor primi 40 elevi în cursul I. al școlii de cadeti de infanterie din Sibiu. În celelalte cursuri se vor primi elevi numai în casuri extraordinare. La alegerea concurenților se va considera mai întâi pregătirea și creșterea de care dispun aceștia. Cererile instruite după prescripțiile legii sunt a se tri-

mite la comanda c. r. a școlii de cadeti de infanterie din Sibiu cel puțin până în 25 Iulie n. c. Cererile ne-complet ajustate sau pré târziu sosite nu se vor lua în considerație, ér în contra refuzării făcute de comandă pe baza prescripțiilor nu se poate recura.

Afacerea duelului dintre fostul director al pre-parandiei din Clușiu, Kozma, și dintre inspectorul școlar Varady — acestu din urmă a fost împușcat în duel — s'a rezolvat, fiind Kozma condamnat la 1 an închisore. Instanța anteu îl condamnase la 2 ani, dér Tabla reg. din Tergu-Mureșului a redus-o la 1 an și Curia a întărit sentința Tablei.

În Viena, cu ocazia distrugerii unei case, se descoperi în pământ, la adâncime de 3 metri sub fundamentul casei, o parte din o petra de pe timpul Romanilor, în diametru de 43 cm. Pe ea stă scris: *Cajus Vibius Trebonianus Gallus*, și: *Gajus Vibius Afrius Gallus Velduminianus Volusianus*. Inscripția conține ca totul 5 șiruri, dintre care însă cel din urmă nu-i întreg. Se vede dér că petra acesta e de pe timpul lui Gajus Vibius an. 252 d. Chr. Anul trecut s'a descoperit totu în Viena, cu ocazia zidirii unei case, o tabără întărită, consistând din trei ziduri, care în partea inferioară erau zidite pe la an. 70 d. Chr., ér partea de deasupra fu zidită în secolul al III-lea. De asemenea în alte părți ale Vienei s'au descoperit cu diverse ocazii mai multe ziduri și inscripții romane, din care s'a putut constata archeologic, că centrul cetății romane a fost în partea răsăritenă a Vienei de astăzi și din această parte duceau drumurile în deosebite părți ale vechii Vindobone; lângă drumuri se înormântau militarii, precum s'a și descoperit în strada de aș Brounerstrasse mormântul unui legionar. Petri antice romane se găsesc puține în părțile Alpilor, mai multe s'au descoperit însă în jurul vechii cetăți romane Carnantum și în jurul Vienei, unde după numărările inscripțiilor aflate se poate conchide chiar și la locul pe unde se aflau deosebite porți și drumuri de ale vechii Vindobone.

Ni se scrie, că la 11 Iunie n. se va da în Bradu unu maialu românesc.

Dr. Moriz Beck, rabinul comunității israelite din Bucuresci, se va duce la Rosaliile jidovești în Alba-regală, fiindu invitat de comunitatea israelită de acolo, unde își va ține predica sa de probă. Beck, dică „Pester Lloyd,” e născut Unguru (?) și în ziua anteu va predica unguresc, în a doua nemțesc. Comunitatea israelită din Alba regală are de gând să alégă pe Dr. Beck de rabin al ei.

Din Iași se comunică „Voinței Naționale”, că elevul G. C. Murgulețu, din școla fiilor de militari din Iași, care are mare aplicare pentru matematică, a inventat un instrument care permite cuiva să măsore distanțele cele mai mari fără a se mișca din loc și cu o aproximație insensibilă de $\frac{1}{100.000}$ parte dintr'o secundă de arc. Acestu instrument este mic și ușor de purtat. Elu este folosit în topografie, astronomie și mai cu seamă pentru artilerie, pentru a pute lovi cu mare precizie un punct dat. Diferența rezultând din unghiul de $\frac{1}{100.000}$ a parte dintr'o secundă este apreciabilă numai în măsurarea distanțelor astronomice.

Cetim în „Revista rusă”: „Comitetul panslavist din St. Petersburg publică în memoria repositului A. F. Gilderding unu premiu de 1000 ruble pentru cea mai bună lucrare asupra Macedoniei. Lucrarea trebuie să se compue dintr'o schiță etnografică și geografică a Macedoniei actuale. Atențunea principală a scriitorului trebuie să fiă îndreptată asupra caracteristicilor diferitelor dialecte a populațiilor slavone din Macedonia. Dacă lucrarea nu va fi pe deplin corăspunzătoare atunci se vor publica premii dela 700 în jos până la 300 ruble pentru lucrări mai puțin întinse. Lucrările sunt a se trimite la comitetul slavu din St. Petersburg până la 11 Maiu 1890.”

Citim în „Liberalul” din Iași: „Poetul Mihailu Eminescu a primit din banii adunați prin listele populare de către elevii și elevele școlii de pictură, două sute de lei ce i s'au trimis pe adresa surorii sale, d-șora Henrieta Eminescu sub a căreia îngrijire se găsește în Botoșani. D-șora răspunzând de primirea banilor, scrie și aceea că: Eminescu de altmintelega se află bine, și că a făcut trei poezii; d-șora suferă de rănila dela picior. Medicul însă a spus că i garantează că se va îndrepta cu totul, decât se va duce la Lacul-Sărat. Inse după cum este știut, că i lipsesc speșele, apoi în interesul de a pute merge la băi sunt rugate toate persoanele, la care s'au încredințat liste, să binevoiască a trimite banii cât de puțin; au încasat până acum, păstrând listele până la completarea lor. Listele ce sunt în număr de 500, fiind împărțite în totă țera, parte din ele și la Români afară din țera, sunt rugate și celelalte țiare, ca în interesul sănătății marelui poet Mihailu Eminescu, să reproducă această notiță.”

—x—
Măne, Sămbătă, în 4 Iunie st. n. se va da în grădina dela Gambrius, Brașovul vechiu Nr. 659, un concert, la care va concură întreaga musică orășenească, sub conducerea dirigentului A. Brandner, care va executa cele mai noue piese musicale. Inceputul concertului va fi la 7^{1/2} seară; intrarea 25 cr. de persoană. Restauratorul Georg Klees a îngrijit de cele mai bune bături și mâncări spre a satisface pe oșpeți.

Din „Raportul comitetului Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina pe anul 1886” aflăm, că comitetul societății a dus în deplină concludere adunării generale din 8 (20) Iuliu 1885 privitor la eshu marea osămintelor neuitatului Aron Pumnul și strămutarea acelora din cimiteriul vechiu în cel nou, unde i s'a și rădicat un monument corăspunzător, a căruia sântire va urma îndată după ce se va găta deplin. În erna anului 1886 s'a ținut din partea comitetului, un ciclu de prelegeri publice gratuite și foarte instructive care au fost bine cercetate de public. Aceste prelegeri s'au ținut în sala societății filarmonice din Cernăuți. Comitetul a început a eda și unele broșurele pentru tinerimea română dela școlile populare, din cari 2 broșuri s'au și tipărit deja și sub numele „Biblioteca pentru tinerimea română” s'au distribuit gratuit pe la școlile populare din țera.

Din fondul propriu al societății s'au subvenționat: un student în drepturi și altul în agronomiă cu câte 50 fl., s'au dat alți 50 fl. pentru gimnasticii români sëraci din Rădăuți, un student de agronomiă fii ajutorat cu 37 fl., alt student dela școla reală cu 10 fl., s'au împărțit gratuit copiilor sëraci dela școlile populare din ținutul Cernăuților cărți și rechisite de școlă. D-luș președinte al societății br. Victor Stîrcea a arangiat o colectă între deputații țerei din care s'au trimis 60 fl. pentru studenții sëraci dela școla română din Suceva, 60 fl., pentru studenții sëraci dela gimnaziul din Rădăuți, 55 fl. s'au cumpărat haine de iernă pentru mai mulți copii dela școlile populare din suburbiele Cernăuților și alți 10 fl. din acea colectă s'au dat unui student sëracu. S'au dat din banii societății 200 fl. pentru sprijinirea a trei meseriași adulți.

Cu finea anului 1886 Societatea avea 7 membri onorari, 19 fundatori, 105 ordinari, 2 activi. Biblioteca la finea anului consta din 2479 opuri în 2617 tomuri, 884 fascioare, 36 tablouri și 6 mape. Biblioteca lui Alexandru Zotta stă deschisă publicului numai pe lângă cautiune și constă din 524 opuri în 750 tomuri și 114 fascioare. Cabinetul de lectură are din țiarele românesci: 11 literare, 10 politice literare și mai are și 8 foi germane. Restul întregului capital pe 1887 în obligațiuni: 900 fl., 7200 franci și 100 galbin; numerar: 12,730 fl. 25 cr.; disponibil: 751 fl. 85 cr.

Dintre fundațiunile, cari stau sub administrarea Societății, Fundațiunea Pumnulă a constată cu finea anului 1886 din: 11,200 fl. în obligațiuni, 2298 fl. 89 cr. la cassa de păstrare și 118 fl. numerar disponibil. Fundațiunea d-nei Agnesu Popoviciu: 2200 fl. în obligațiuni și 57 fl. 92 cr. numerar. Fundațiunea contelui Emanuilu Logothetti pentru două copile române și Fundațiunea d-lui Alexandru de Popoviciu pentru un student român de agronomiă au constată cu finea anului din: 3200 fl. în obligațiuni, 391 fl. 20 cr. numerar. Din fundațiunea cav. Georgiu de Popoviciu, încă nerealisată au rămas cu finea anului în administrarea Societății 3000 fl. în obligațiuni și 126 fl. 52 cr. bani gata la casa de păstrare. Comitetul a constată din 12 membri în frunte cu președintele br. Victor Stîrcea, vice-președintele: Mironu M. Calinescu și secretarul Calistratu Cota.

Zarandă, 30 Maiu n. 1887.

On. D-nule Redactor! Cum v'am comunicat în corespondența mea de eri săptămăna, esundarea apelor

și pe aici a făcutu mari stricăciuni și cu deosebire pe malurile Crișului dealungul. Dauna însă este mai mult în agri sēmănași și în țenașe, și deși și pe aici este prin unele locuri destul de considerabilă, nu este chiar așa mare, ca d. e. pe malurile Murășului. Daune în edificii s'au făcutu mai cu sēmă în Băița, Bradă și Halmagiu. Comunicațiunea în cătva este restabilă, d-șora posta totuși n'o primim încă regulat ca și mai înainte.

—*—
Mișcările electorale s'au început și pe aici, d-șora încă nu în măsură așa mare. Alegătorii români naționali din cercul electoral al Băiei de Criș în Joia trecută au ținut conferință destul de cercetată în Bradă. D-luș deputat P. Truța a dat sēmă despre activitatea sa. Alegătorii l'au candidat din nou. D-nia-sa a primit candidatura cu programa națională. Contra candidatură serioasă până acum nu este. Se d-șora, că guvernul nu va candida în acestu cerc pe nimenea. Vom vedea. Alergările nu sunt departe. Măne vom avea în Bradă din nou o conferință electorală pentru publicarea deciziunilor conferinței în Sibiu și pentru stabilirea agendelor electorale cu privire la reușita candidaturii d-lui Truța.
Ae.

Atragemu atențiunea cetitorilor asupra următoarei corespondențe, la care vom reveni:

Doboli inf. 19 Maiu 1887.

Domnule Redactor! Eri la 11^{1/2} ore a. m. s'au nimicit prin un focu grăznicu edificiile parochiei gr. or. române din Doboli inf. Focul a fost pus de mână răutăcioasă necunoscută, prin materiă esplosibilă, care la aprindere a detunat cu o detunătură ca de tunu, aruncând în aer o parte a edificiului. Paguba suferită e mare și atâtu mai simțibilă, cu cătu parochia este lipsită de ori și ce avere mișcătoare seu nemiscătoare chiar acum este necesită a-și reedifica biserica și școla ruinată, care singure formeză baza existenței, mângăeră și asilul contra loviturilor sorții și ale inamicilor lui. Pe lângă toate acestea, ne mai apasă greu și împrejurarea că chiar acestu an — ca și ceilalți doi premergători — este unul dintre cei mai neroditori la noi, nimicindu-se și perindu toate sēmănaturile de toamnă — speranța poporului — totalu, întru atâtu încatu mulți din popor, pentru sēmăna de sēmănat la toamnă, trebuie să-și vândă o parte din moșia seu eventualu să emigreze. Posițiunea acestei comune bisericesci este deci desperată, și numai o grabnică ajutorare a superiorității noastre bisericesci și a mărinimoșilor Români cu posițiune mai bună potu să o mântuiască de totala nimicire.

Perderile parochului nostru sunt asemenea forte mari nimicindu-i-se totă averea mișcătoare și lovitura această elementară e cu atâtu mai simțitoare pentru ținutul, cu cătu elu a trăit până acum mai mult din propria sa avere, decât din de totu neînsemnatul venit al parochiei

Ba perderea parochului o sēmte și biserica noastră pentru a cărei susținere și promovare preotul nostru a lucrat până acum cu adevăratu devotamentu păstorescu, jertfindu-și de multe ori chiar și ultimul cruceru pentru interesele bisericești și ale școlii noastre multu cercată în acestu ținut.

Primiți Domnule Redactoru asigurarea distinselor mele stime

Poporênulă.

Sănte-jude, Maiu 1887.

Onorate Domnule Redactor! Cetind în „Gazeta Poporului” Nr. 11 și în „Convorbiri pedagogice” Nr. 3 a. c. unu articolu despre introducerea industriei de casă în școlile elementare populare, autorul susține, că e imposibilu a se introduce industria de casă în școlile populare din următoarele cauze:

a) Că nu amu ave școle corăspunzătoare spre acestu scopu. b) Că nu ni-ar ajunge orele destinate pentru învățământul scolaru și pentru propunerea industriei de casă. c) Autorul se provocă: la Țiganu și d-șora că această au învățat industria de casă, vedend că nu au încătrău. d) La Sași, afirmând că sunt cei mai buni măestri, deși nu au învățat industriale lor din școle etc. e) La Unguru, d-șora că au măestrii destui și au avut și până a introduce industria domestică în școle; pe ei încă totu numai lipsa i-a făcutu măestri. În fine f) D-șora că pe toate populare, fără deosebire, numai lipsa le-a scos din starea nomadică de păstori și le-a pus pe trepta economiei agronomice, și de aici er numai lipsa le aduce la alte ocupațiuni etc. etc.

La inceputul articolului amintit autorul mai d-șora între altele, că decât avem școle corăspunzătoare, învățatori calificați de ajunsu, să d-șora unu „Domne ajută” și să o introducem numai decâtu, la din contră să nu ne grăbim cu urda'n Turda și cu casu'n Făgăraș. să mai așteptăm să mai trecă din vreme, că vremea cōce cireșele, și în vremea această să ne punem școlile noastre în bunu rëndu.

E adevăratu că școlile noastre populare mare parte lasă multe de dorit, d-șora împrejurarea această nu esclde

nicidecum necesitatea de a se introduce în școle studiul industriei de casă, pentru-că știut este, că mai toate neajunsurile școlilor noastre își au isvorul în miseria stărei materiale a poporului, er industria de casă tinde totu mai la îmbunătățirea acestei stări și prin urmare la vinderarea radicală a rēului.

Ași vrē să-mi spună d-luș autoru alu susu d-șora articolu: în ce privință nu sunt corăspunzătoare școlile noastre pentru propunerea industriei de casă? Nisec simple impleturi de spetză, cari încă contribuie în mare măsură la îmbunătățirea sorții poporului, ore să nu se potă propune în aceste școle?

Cătu pentru Țiganu, este adevăratu că aceștia n'au învățat meșesugul în școlă, d-șora decât nu l'au învățat nici nu-lu știu. Cu totul altmintelega stă lucrul cu Sașii și Ungurii, căci aceștia împreună cu Sēcuii erau odată uniți laolaltă (*unio trium nationum*) și pentru fiicare ramu de meseria își aveau „cehul” (*cetus*) lor, dela care Români prin lege erau eschiși și alu căruia scopu era consolidarea și chiar desvoltarea prin emulațiune a respectivilor meseriași. „Cehurile” în modu indirectu făceau serviciul școlii de profesiune. D-șora decât pe Sași, ba chiar și pe Unguru, cari erau stăpâni absoluți ai acestei țeri, numai lipsa i-a făcutu să învețe măestriele, potu se d-șora ore despre poporul nostru, că e în o stare atâtu de bună materială și cu isvōre de venite atâtu de îmbușgate, cătu să nu i-bă lipsă a învăța ori ce soi de măestrie, prin cari să se potă ajuta în grelele lupte ale miseriei sale?

Eu sunt convinsu, precum potu să fiu convinsu totu omul cu carte, care locuesce în mijlocul poporului, că cea mai mare parte din poporul nostru se află în o stare materială forte decăduță; nu are moșia, nu are vite pentru lucrarea pământului, lucră cătu e vēră de mare în moșiele proprietarilor mari în parte, adecă: două părți pe sēma proprietarilor și numai a treia parte o capetă, ca remunerațiune pentru totu lucrul de pe o vēră. Când e toamnă, se trezesce bietul țeranu român că nu are nici atâtea bucate, cătu să-i fiă de ajunsu până la recolta anului viitoru.

Decă ar lucra și asuda țeranul român numai pentru subsistența sa proprie încă totu ar mai fi ceva, d-șora durere, bietul țeranu are prea mulți a nutri, încătu și îmbrăca; din spatele lui trăsesc forte mulți „domni” cu papuci și cu mănși, cari ilu mulg și tund până ce rămăne numai cu sufletul în oșe, e silitu a lua lumea în capu, fiindu că moșiora eredită dela moșii și părinții lui, împreună cu vitușele, ce bēta le-a avut, toate-tote i le-au licitat și vëndut esecutorii.

Nu avemu timpu să așteptăm până vomu potu face școle mai bune și corăspunzătoare, să nu ședem cu mânele în sind, ci să ne nisuiim din toate puterile noastre posibile a învăța și lumina poporul în toate direcțiunile nu numai a ceti, scrie, calcula, ci și pe terenul industriei de casă, grădinaritului, stupăritului și altele, și susținū, că bine este și necesaru a se propune industria de casă ca studiu obligat în toate instituturile preparandiale, cari au a cresce și perfecționa învățatorii poporului, și în toate școlile noastre elementare populare.

Pentru întărirea celor d-șora de mine fie-mi permis a aduce unu casu întâmplat tocmai în Sănte-jude, unde mă află în funcțiune ca învățator:

În anul 1883 cam prin Decemvre am convenit cu Pește Ionu și cu Fesveșu Ionu, omeni sëraci, cari s'au adresat către mine d-șora d-șora: Fii bunu d-le învățator și ne dă câte 13 cr. la unu, ca să ne cumpărăm sare și alte treburi de ale casei, că-ți vomu lucra cu merindea noastră câte o zi de lucru. Din întâmplare tocmai nu aveam bani, d-șora le am d-șora: Fraților, veniți pe sēră la mine și eu vē voiu învăța ceva prin care vē veți pute căștiga bani nu numai pentru sare, ci și pentru mămăligă la copii.

În sēra următoare ambii au venit la mine, le-am începutu câte unu coperișu de bute (putină), și în 2—3 ore au terminat fiicare câte unu obiectu. În dimineața d-șora următoare ambii au mersu la lacu și și-au adus câte o sarcină de spetză (papură), în câteva zile a făcutu fiicare câte 10 coperișe de bute, au mersu cu ele la Gherla și pe totu coperișul au căpătat câte 35 cr.; 10 coperișe à 35 cr. facu 3 fl. 50 cr. la unu. Bucatele se plăteau la piață cu câte 1 fl., fiicare și-a cumpăratu câte 2 metrețe mălaiu și cu restul de 1 fl. 50 cr. și-a tērguitu alte lucruri de lipsă pe sēma familiilor lor.

După aceea întelnindu-mē cu Fesveșu Ionu, i-am d-șora: „Apoi frate Iōne, acuma nu mai vii la mine să mai înveți și altceva să lucră?” Răspunsul i-a fostu: „Nu vinu domnule învățatoru, mi-e destul cătu am învățat, Dumnezeu să-ți deē bine și să te ferescă de rēu.”

Se vede d-șora, că poporul român fiindu decăduț de totu materialicesce, are lipsă să învețe industria mică de casă și alte măestrii folositoare.

E adevăratu, că în timpul erno d-șora sunt scurte și prin urmare nu ne mai ajungu orele destinate pentru obiectele de învățământu, însă din acelea s'ar potu lasa

gimnastica la o parte, și în locul aceleia se propunem industria de casă. Ce e drept, gimnastica la oraș e absolut necesară, la sate însă se poate înlocui cu lucrarea obiectelor de industrie, pentru că copii au destulă ocaziune de a face gimnastică, ocupați fiind cu lucrări de ale economiei. Industria încă e un fel de gimnastică și totdeauna e și o distracție.

În seriile lungi ale ernei se propunem industria de casă poporului adult, fiind că poporul, deși cam cu mare greutate, vedându folosul măestriei și convingându-se că are din aceea venit, se apucă de lucru, aș unu, mâne doi, mai târziu 3-4 și în fine învețe industria de casă unul dela altul, ba prin procederea industriei mici de casă se va capacita poporul a învețe și alte măestrii mai mari și folositoare.

Apoi chiar dacă nu am avea școli corespunzătoare pentru învățământul școlar, acesta nu poate fi scusă pentru a negleja cu totul propunerea studii de industrie în școlile populare, pentru că în începutul lunii lui Aprilie și până la finele anului școlastic, atot puternicul Dumnezeu ne deschide sala cea splendidă, luminată și destulă de spațioasă, sub boltă ceriului, unde putem cât de comod învețe industria de casă, pomăritul, stupăritul, agronomia câmpului etc., numai să avem voiă spre toate acestea.

Dacă ne vom întorce privirea și ne vom uita în jurul nostru și în toate părțile acestei, țări vom afla tot materialul de lipsă pentru industria mică de casă, de care poporul nostru nu se știe folosi. Nimic nu ne împiedică pentru a introduce industria de casă în școlile elementare populare.

Învățătorul poporului ar trebui să învețe industria de casă nu numai pentru a instrua pe alții, ci și din punct de vedere al propriului interes, fiind că învățătorul în timpul de față e provădit cu o plată foarte necorespunzătoare și și aceea o capătă din repartițiune pe popor, și astfel foarte neregulată așa cât cu finele anului nu-i rămâne nimica. Sărta lui este ca și a economului ori imblătorului, care de toamna imblătesc și consumă bucatele, așa cât în fine pe când găta de imblătit nu are nimica, nici ban, nici bucate.

Dacă însă învățătorul ar ști industria mică de casă, și pe lângă ea ar ști și grădinaritul, pomăritul și legumăritul, precum și stupăritul, acestea de bună seamă i-ar aduce nesce venite însemnate, d. e. din industria de casă se punem ca un om ar putea lucra numai un obiect de 30 de cr. în o sără lungă de 6 m; în o lună se lucre numai în 20 de seri de 20 ori 30 cr. fac 6 fl. v. a.; se începem a lucra cu începutul lunii lui Octomvre, Noemvre, Decemvre, Ianuarie, Februarie și Martie sunt 6 luni și de 6 ori 6 fl. sunt 36 fl. v. a. venit cuit din industria de casă.

Din pomurită ar putea produce pe tot anul cel puțin 400 oiței, oițoiul a 15 cr. fac 60 fl. v. a. Ar putea produce cel puțin 3000 frăgari (duși, pomiți) pentru că frăgarii sunt foarte lesne de prăsiți, și s'ar vinde exemplarul cel puțin a 5 cr. în sumă 150 fl. v. a., din stupărit cel puțin 50 fl., din legume cel puțin 30 fl. v. a. Etă dără că industria de casă face 36 fl., pomăritul 150 fl., stupăritul 50 fl., legumele 30 fl., cu totul 266 fl. v. a.

Acesta ar fi un venit frumos pentru învățător, și-ar îmbunătăți starea sa materială, ar premerge cu exemplu, ar fi învățătorul de model înaintea poporului și poporul l'ar imita și învățătorul ar secera laurii ostanelor sale.

Mărturisesc cu totă sinceritatea și din adâncul inimei mele, că în tinerețele mele nu aveam aceste idei m'am trezită ca din somn, însă acum mi-i târziu, că sunt bătrân, am slăbit spre a putea fi așa activ; va să dăcă: după plăia chepeneg.

Vă dăcă dără, iubii mei frați învățători și conșii de carieră, sculați-vă de timpuriu în dimineața tinerețelor, în care sunteți norocoși a vă afla, fiți activi întru toate spre luminarea poporului nostru românesc, care e inima și sufletul scumpei noastre națiuni române.

Acesta este modesta mea părere în privința introducerii industriei de casă în școlile elementare populare.

Itogă cu tot respectul pe on. Redacțiunii ale Convorbirilor Pedagogice și „Gazetei Poporului,” care și-au declarat deschise colonele sale spre acest scop, să bine-voască a cuprinde în colonele sale și această modestă părere a mea.

Rogându tot-odată pe on. publicii cetitor, care se interesează de luminarea poporului și nemului românesc, a-și da părerea în această cauză, și de cumva e folositoare și bine potrivită industria de casă pentru nemul românesc, să bine-voască a o sprigini și a anima pe învățătorii poporului în această întreprindere.

Petru Grama,
învățător poporului și de industrie.

Lista de subscripție,

deschisă de „Gazeta Transilvaniei” pentru comunele române din Ardeal nenorocite prin incendiu și inundare.

Au mai încursu dela domni:	
Ales. Filipu, avocat, Abrud	10 fl.
P. Nemes, notar publ. Brașov	5 fl.
Luca Paica, oficial c. r. milit. de	
casă în Mostar	5 fl.
Stefan Olteanu, Beiuș	2 fl.
Ioan Kertess, maiestru de lem-	
nară în Beiuș	2 fl.
Suma	24 fl.

Adăugându la acesta suma din nr. 111 al „Gaz. Trans.” 760 franci și 157 fl. 43 cr. (Va urma). Totalu 760 franci, 181 fl. 43 cr.

Le mulțumim generoșilor contribuitori în numele nenorociților, dorind ca nobilul lor exemplu să afle imitatori pretutindena.

Convocare.

Alegătorii români din cercul electoral Turda se invită la o conferință, care se va ține aici în Turda la 11 Iunie st. n. 10 ore înainte de amăzi. În această conferință subscrișul, ca delegat din acest cerc la conferința din Sibiu, va raporta alegătorilor despre conclusele acestei conferințe, luându se totodată la desbatere și propunerile eventuale referitoare la executarea acelor concluse.

Turda, 31 Mai 1887. Dr. Ioan Rațu.

Convocare.

Clubul central electoral român din comitatul și orașul Clușului are onore a invita pe alegătorii români din circulele urbei Cluș și al Geloului la adunarea ce o va ține în 7 Iunie 1887 n. la 10 ore dimineața la Cluș-Mănăștur în școala confesională gr. cat.

Obiectele voru fi: 1. Raportul delegaților esmiși la adunarea generală din Sibiu și pertractarea executării programei naționale

Clușiu, 31 Mai 1887. A. Bohățel, preș.

Sciri nltime.

Varșovia, 1 Iunie. — În curându voru avea locu mari manevre la Nidziborz. Posturile dela fruntarii voru fi întărite.

Viena, 1 Iunie. — Mâne va intra în vigore în Austro-Ungaria noulu tarifă vamală, care este foarte protecționist.

Paris, 1 Iunie. — Manifestaera dela operă s'a sfirșit fără incident, pe la 1 după miezul nopții, mulțumită unei mari desfășurări de forțe. Se crede că va fi astă sără o nouă mișcare.

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a „Gaz. Trans.”)

SEGHEĐINŪ, 2 Iunie. — Valurile Tisei au ruptu lângă Porgany stăvilarele Tisei mici și au inundat o sută de mii de jugere de cel mai bun pământ agricol în hotările Seghedinului și Hodmező-Vasarhelyului mureșian. Păgubele sunt necalculabile. Poporațiunea se refugiază din părțile periclită. S'au luat măsuri energice în contra înaintării valurilor.

BRUXELLE, 2 Iunie. — Meetingul monștru, la care au luat parte de ce mii de omeni. a aclamat votul universal. Un număr de 4000 lucrători din capitală s'au pus în grevă. Parte din gardă e consemnată. Mina de cărbuni „alianța” de lângă Charleroi a fost în parte aruncată în aer cu dinamită.

CZEGLED, 3 Iunie. — Eri nopte bande de beți cutrieră orașul amenințându pe Jidovi cu omor și cu incendiu. S'au împrăștiat numeroșe scrisori în care Jidovii sunt provocați să emigreze, căci în casă conțraru fi așteptă toate grozăviile. Autoritatea a luat măsurile corespunzătoare.

SEGHEĐINŪ, 3 Iunie. — Cu toate opintirile cele foarte mari n'a succesu a astupa ruptura stăvilărilor. Pentru acesta nu e nici o speranță. Valurile se revarsă necurmată cătră Vasarhely, Mako și Földvar. În faptă sunt inundate 30,000 jugere, 70,000 sunt fără scăpare perdate. Locuitorii se refugiază în cătunele de pe pustă.

BERLINŪ, 3 Iunie. — Impăratul a plecat la Kiel, ca să asiste la punerea petrei fundamentale a canalului Mării nordostice.

DIVERSE.

Căsătorie rară. — Deunăzile s'a serbat în Sjenicak în Croația, o rară căsătorie. Țăranul Mile Bje-

lic duse la altar și se cunună cu veduva Maria Linta n. Pavlović. Ginerile numără 80, mirăsa 70 de ani! Amândoi se bucură de cea mai bună sănătate. Bjeleci istorisește fiă-căruia, care vrea să-l asculte, că se simte încă destul de puternic, ca să câștige pâinea de toate zilele, prin greul lucru al câmpului, pentru sine și pentru „bătrana” sa.

Trei sori într'o ți. — Precum se comunică foicei „Rozsnyai Hirado,” la 17 Mai n. s'au vădit pe ceru trei sori deodată. În mijloc se afla adevăratul sora, spre vest de elu cătră Rudna se vedea în același plan un glob focos și spre sud de sora un altu treilea glob, der mai întunecat. Lumina, care pe la 2 ore după amăzi era splendidă, fu după o oră și jumătate acoperită de nori. După două ore dela acestu rar fenomen se descărcă peste Rosenau o furtună cumplită.

Chinezii și noi. — Chinezii prin obiceiurile lor se deosebesc de noi ca cerul de pământ. La îmbrăcare, ei încep de acolo, de unde alți omeni sfirșesc: mai întâi îmbracă rocul și apoi vesta, adică vesta o pörtă deasupra rocului. Noi umblăm cu cisme negre, ei umblă cu cisme albe; noi purtăm ciorapi în cisme, ei trag ciorapi peste cisme. Femeile noastre umblă cu rochiă, ale lor cu pantaloni. La mâncare: noi începem cu supă și sfirșim cu prăjituri, ei încep cu prăjituri și sfirșesc cu supă; nu folosesc cuțit, lingură și furculițe, ci două bețișoare mici în mâna dreaptă, cu aceste se ajută la mâncare. Desprețuesc carnea de vită, laptele, untul, brânza și în loc de acestea mănâncă carne de cățel tiner, de pisică, de cloan, cuiburi de rinduna și șerpi. La noi locul de onore e la dreapta, la ei la stânga. În loc de nord-ost și sud-vest, ei țin ost-nord și vest-sud. La noi ofensatulu cără a-și răsbuna asupra ofensatorului prin uciderea acestuia, la ei ofensatul își răsbună asupra dușmanului ucidându-se pe sine însuși. La noi femeile șed pe calu atărându-le picioarele la o parte, ăr bărbații încălecându, la ei din contră. Noi călătorim cu lampe nopte numai când e întunec, ei însă totdeauna, ori cât de frumoasă lună ar fi. Noi ne punem perin sub cap, ei își pun grămăzi de lemne. În fine: noi plângem când ne mōre un membru din familiă, ei ridă și se veselesc; noi ridem și ne veselim când ni-se nasce un copil în familiă, ei plâng și se vaetă.

Ultimul bulgar din Deva. — Cetim în „Pester Lloyd:” „În zilele aceste a murit Mihail Kokelin, ultimul Bulgar din Deva. Pe timpul stăpânirii turcesce au părăsit mai multe familii bulgare patria lor, o parte se aședă la 1700 în Vințu-de-jos, ăr unu deceniu mai târziu se aședă 63 familii bulgare la Deva. Ei aparțin religiei romano-catolice și și aduseră cu sine pe preoții și călugării lor. Ei nu erau iubiți pentru purtarea lor falsă, der ei aveau un mare și puternic protector în generalul Steinville. Ei primă frumose privilegii: nu plăteu contribuțiune, nu prestau serviciu militar, aparțin jurisdicțiunii guvernului, avu regali și propria lor autonomie, Colonia lor nu se ținea de Deva, ei au primit pentru 50 fl. v. u. atăta pământ cât le trebuia. Ei deveni bogați și zidiri o monăstire în onorea sfântului Francisc; în decursul timpului au murit însă toți descendenții de seculu bărbătesc și Mihail Kokelin era ultimul descendent, care a moșteit averea și particularitățile buniceilor săi. Kokelin zidi o capelă și dăru în memoria părinților săi o tablă de marmoră pe mormântul lor. Elu trăia fericit în cercul familiei sale, nu se afla însă nici când ca acasă, bunicii lui erau Maghiarii după sentimente, elu visa însă mereu de vechia sa patriă și de o mare Bulgarie.”

Curiositate patologică. — O copilă de 12 ani, Jeana Z..., care sta cu părinții săi comercianți pe strada Martel, a înghițit acum 7 ani un pachet cu ace de cusut fără ca să fiă căuș de puțin genată de înghițirea lor. Acum vr'o două zile fata se juca cu muma-sa, luându-i capul în mână, s'erutându, d'odată muma-sa dete un țipet. — „Der mă înțepi, Jeano, i dăse, ia sēma. Ai ace în mână!” — „Ah! Dōmne, știgă copila; și vedu între unghia și piele unu ac de cusut care eșia din carne. Apoi eșiră 6 ace. A doua ți i eșiră 15 și așa mai încolo în zilele următoare. Biata copilă a scos încetul cu încetul pachetul de ace, pe care îl înghițise acum 7 ani. Starea sănătății copilei nu inspiră nici o grijă. Faimoșele ace, ne-oxidate de locu, au fost trimise Academiei de medicină.

Cununiă. — D-lă Ionu Catona, învățător în Șarpatoc, își va serba cununiă sa cu 1) sora Elena Bucsa, fca curatorei primăru Ionu Bucsa din Șarpatoc, în 6 Iunie n. în biserică gr. cat. de acolo.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei” a 5 cr. se potă cumpăra în totungeria lui I. GROSS, și în librăria d-lui Nicolae I. Ciurcu.

Editor: Iacob Mureșianu.
Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena din 31 Maiu st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Rentă de aur 5%, Bonuri rurale ungare, etc.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficială dela 18 Maiu st. v. 1887.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Renta română (5%), Banca națională a României, etc.

Cursulu pieței Brașov

din 31 Maiu st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Banenote românesce, Argint românesc, etc.

Licitațiune.

1-2

„Albina,” institutului de credit și de economii în Sibiu, vinde la licitațiune publică ferestrăul de vaporu cu toate părțile lui constitutive...

Terminul licitațiunii se defige pe ziua de 15 Iunie ora 10 a. m. la fața locului.

Prețul de eschiamare se ficscă cu fl. 4000.

Amatorii au să depună drept vadiu 10% a prețului de eschiamare, adică fl. 400.

Oferindu-se prețul de eschiamare său mai mult, rezultatul licitațiunii devine obligatoriu pentru ambele părți; unu ofertă sub prețul de eschiamare însă, ca să devină obligatoriu pentru institut trebuie să obțină aprobarea ulterioară din partea direcțiunii institutului.

Prețul de cumpărare are să se răspundă cel mult în decursul de 15 zile dela licitațiune, eventualu dela aprobarea ofertului, cu 6% interese dela ziua licitațiunii.

Ferestrăul cumpăratu are să fiă dusu de pe teritoriul institutului cel mult până la ultima Septemvre a. c.

Până la terminarea licitațiunii se primesc și oferte închise prevădute cu vadiul de fl. 400.

Condițiunile mai detaliate se pot vedé în biurourile Albinei în Sibiu și în Brașov în orele de biuro.

Sibiu, în 19 Maiu 1887.

Direcțiunea.

Publicațiune.

Se aduce la cunoscința publică, că Marți în 26 Maiu st. v. (7 Iunie st. nou) 1887 la 10 ore a. m. se va ține la cancelaria comitetului parochialu dela biserica St. Nicolae din suburbiul Scheiu în Brașov licitațiune minuendă pentru ridicarea scheleloru (alașelor) trebuincioase în scopul reparării turnuriloru bisericeii menționate.

Condițiunile de licitațiune să potă ceti la epitropulu d. Sterie Stinghe în suburbiul Scheiu.

Brașov, 18 (30) Maiu 1887.

Epitropia parochială a bisericeii române ort. res. dela St Nicolae.

1-3

Avisu d-loru abonați!

Rugămă pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunii să binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pe fășia sub care au primitu diarul nostru până acuma.

Domnii ce se abonează din nou să binevoiască a scrie adresa lămurită și să arate și postultimă.

Dacă se ivesc iregularități la primirea diarului onor. abonați sunt rugați a ne încunoscința imediat prin carte postale, ca în cătu depinde dela noi, să se delătoreze ADMINSTR. „GAZ. TRANS”

Mersulu trenuriloru

Valabilu dela 1 Iunie st. n. 1886.

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with 4 main columns: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, Budapesta-Arad-Teiuș. Each column contains train routes, times, and prices for various stations.

Nota: Orele de nopte sunt cele dintre liniile gróse.